სკოპინგის შესავალი

16 – 17 მაისი 2019

თბილისი, საქართველო

სკოპინგის მიზანი

სკოპინგმა უნდა განსაზღვროს განვითარებისთვის საჭირო ჩარევები და მნიშვნელოვანი გარემოსდაცვითი და ჯანმრთელობის საკითხები, რომლებიც შემდგომ გათვალისწინებული უნდა იყოს SEA-ში

სკოპინგმა შესაძლოა ასევე განსაზღვროს:

- შეფასების ტერიტორიული ფარგლები და ძირითადი პრობლემური საკითხები,
- დაინტერესებული მხარეები, რომლებიც უნდა ჩაერთონ,
- გასათვალისწინებელი მონაცემები და ინფორმაცია

UNECE სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების შესახებ ოქმი

მუხლი. 6: სკოპინგი

- გარემოსდაცვითი ანგარიშის ფარგლების განსაზღვრა
- კონსულტაციები გარემოსდაცვითი და ჯანდაცვის ორგანოების წარმომადგენლებთან
- კონსულტაციები საზოგადოების დაინტერესებულ წარმომადგენლებთან

სკოპინგის მნიშვნელობა

- კვლევა მნიშვნელოვანია SEA პროცესის ეფექტურობისათვის - ის განსაზღვრავს პრიორიტეტულ და ნაკლებად მნიშვნელოვან საკითხებს
- პრიორიტეტული საკითხები წარმოადგენს ძირითად ორიენტირს შემდეგი მიმართულებებითვის:
  - გადამოწმება თუ/რა ფორმით არის გარემოსდაცვითი გამოწვევები ინტეგრირებული დაგეგმვის დოკუმენტში;
  - შეთავაზებული საქმიანობის (სტრატეგია, მიზნები, ზომები) დადებითი და უარყოფითი გავლენის შეფასება.

სახელმძღვანელო პრინციპები

- **ფარგლების დადგენა** (გარდა რიგი საკითხებისა) ისეთივე მნიშვნელოვანია როგორც კონკრეტულ საკითხში ჩაღრმავება (სხვაგვარად SEA ძალიან ზოგადი გამოვა)

- **მოქნილობა:** მნიშვნელოვანია SEA-ს ფარგლების მოქნილობის უზრუნველყოფა, შეთავაზებული გეგმის ან პროგრამის გარემოსდაცვითი შედეგების შესაბამისად ცვლილების მიზნით

სკოპინგის მიდგომები და მექანიზმები

- ოპტიმალურად, სკოპინგი უნდა იყოს ანალიზისა და დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციების კომბინაცია, რათა უზრუნველყოფილი იქნას, რომ შედეგები:
  - ეფუძნება დაზუსტებულ მონაცემებს, და
  - მნიშვნელოვანი დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებები გათვალისწინებულია

- საჭირო მექანიზმები მოიცავს შემდეგს:
  - Delphi სესიები
  - მატრიცების ვარიაციები (ზემოქმედების სწრაფი შეფასება და სხვა)
  - GIS / რუკების გადაფარვა
  - ტენდენციების ანალიზი
  - ტიპიური ზეგავლენის ვრცელი ჩამონათვალი
  - SWOT ანალიზი

სკოპინგის მატრიცის მაგალითი

ზოგადი თემები რომელიც განხილული უნდა იყოს სგშ	ძირითადი პრობლემები დაკავშირებული გეგმასთან და პროგრამასთან	შესაბამისი ამოცანები
ჰაერი	• PM10, NOx • ჰაერის დაბინძურება ტრანსპორტიდან და ენერგიის გენერაციიდან • ჰაერის დაბინძურება ადგილობრივი წყაროებიდან	• გაუმჯობესდეს ჰაერის ხარისხი რეგიონში, განსაკუთრებით ქალაქებში • შემცირდეს ადამიანის ჯამრთელობაზე უარყოფითი ზემოქმედება ტრანსპორტიდან (განსაკუთრები ხმაური და ჰაერში ემისიები)
წყალი	• წყლის დაბინძურება სოფლის მეურნეობიდან • სასმელი წყლის მარაგი • მოთხოვნა სარწყავ წყალზე • წყალდიდობები	• უზრუნველყოფილი იყოს საკმარისი დაცვა წყალდიდობისგან • გაუმჯობესდეს სარწყავ წყლზე მოთხოვნის მართვა სოფლის მეურნეობის პრაქტიკის გაუმჯობესების გზით • დაცული იყოს წყლის რესურსები დაბინძურებისგან სოფლის მეურნეობიდან და მრეწველობიდან
ნარჩენების მართვა	• საყოფაცხოვრებო ნარჩენები • სამრეწველო და სხვა ნარჩენი	• გაიზარდოს საყოფაცხოვრებო ნარჩენების დახარისხება • გაიზარდოს ინდუსტრიული ნარჩენების გამოყენება • სახიფათო ნარჩენების მართვისთვის საუკეთესო ტექნოლოგიების შემოტანა
ნიადაგი	• ნიადაგის დაბინძურება სოფლის მეურნეობიდან • ეროზია	• შემცირდეს სასოფლო-სამეურნეო მიწის გადაჭარბებული გამოყენება, ურბანული განვითარება და ეკონომიკური საქმიანობები (სამრეწველო ტერიტორიები, სავაჭრო ცენტრები) • სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობიდან ნიადაგის ეროზიისა და ნიადაგის დაბინძურების შემცირება

რას უზრუნველყოფს სკოპინგი...

- პროგრამის ან გეგმის პოტენციურ ზეგავლენას დაქვემდებარებული, მდგრადობის ძირითადი საკითხების ფოკუსირებული შეფასება

- PPP- ს ძირითადი მდგრადობის საკითხების შემდგომი ანალიზისათვის საჭირო მეთოდებისა და ანალიტიკური ინსტრუმენტების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება

- დარწმუნდით, რომ SEA პროცესი ასახავს შესაბამის დაინტერესებულ მხარეთა მოსაზრებებს (ამიტომ კონსულტაციები უნდა იყოს სკოპინგის ნაწილი)

პრაქტიკული მიდგომა

- სკოპინგი უნდა იყოს წინასწარი საბაზისო ანალიზისა და კონსულტაციების კომბინაცია
- სკოპინგის ანგარიშის მომზადების პროცესში უნდა ჩაერთონ SEA- ს ექსპერტები
- სკოპინგის კონსულტაციები ორიენტირებული უნდა იყოს საკვანძო საკითხებზე
- SEA-ს შეთავაზებული ფარგლები უნდა შეთანხმდეს დაგეგმვის ჯგუფთან
- მნიშვნელოვანია SEA-ს ფარგლების მოქნილობა და მორგება სტრატეგიული დოკუმენტების მოთხოვნებზე

გამოწვევები სკოპინგის პროცესში

- ჩვეულებრივ ეფუძნება შეზღუდული რაოდენობის მონაცემებს და ზოგად ანალიზებს...
- ...არ არის საჭირო (არ არის ასეთი განზრახვა), რომ დეტალური იყოს
- შედეგები უნდა გადამოწმდეს შემდგომი ანალიზით, განსაკუთრებით როდესაც შეთავაზებულია შესაბამისი შემარბილებელი ზომების შემუშავება და ფორმულირება

სკოპინგის ანგარიში

- უზრუნველყოფს შერჩეულ ტერიტორიაზე გარემოსა და ჯანმრთელობის დაცვის მდგომარეობის ანალიზს
- განსაზღვრავს შემდგომი ანალიზის საჭიროებას
- დოკუმენტურად აფორმებს SEA -ს პირველად რეკომენდაციებს
- შეაქვს რეალური წვლილი დაგეგმვის პროცესში
- ხელს უწყობს დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციებს (მათ შორის საზოგადოებასთან)
- წარმოადგენს საფუძველს SEA ანგარიშის მომზადებისთვის

კომუნიკაცია დაგეგმვის პასუხისმგებლობის მქონე პირებთან

- სკოპინგმა შესაძლოა წარმოადგინოს გეგმებსა და პროგრამასთან დაკავშირებული წინადადებები
- ამდენად, მნიშვნელოვანია დაგეგმვაზე პასუხისმგებელ პირებს გააცნონ და მათთან შეათანხმონ:
  - ძირითადი გარემოსდაცვითი და ჯანდაცვის საკითხები და მათი კავშირი გეგმასთან ან პროგრამასთან
  - საწყისი შეთავაზებები გეგმასთან ან პროგრამასთან დაკავშირებით
  - საჭირო მონაცემები და ინფორმაცია

მაგალითი: მდინარე ბუუკის აუზის მართვის გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, თურქეთი

მაგალითი: მდინარე ბუუკის აუზის მართვის გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, თურქეთი

სკოპინგის ეტაპები

- ეტაპი 1: სკოპინგის ანგარიშის პროექტის მომზადება მდინარის აუზში არსებული მდგომარეობის პირველადი მონახაზი და შემდგომი ანალიზისთვის საჭირო საკვანძო საკითხების წინასწარი აღნიშვნა (2014 წლის დეკემბერი - 2015 წლის იანვარი).
- ეტაპი 2: საინფორმაციო შეხვედრაზე სკოპინგის ანგარიშის პრეზენტაცია და განხილვა ძირითად დაინტერესებულ მხარეებთან (ანკარა, იანვარი 15, 2015).
- ეტაპი 3: სკოპინგის ანგარიშის შემდგომი დამუშავება დაინტერესებული მხარეებიდან მიღებული დამატებითი მონაცემების და ინფორმაციის გათვალისწინებით (2015 წლის თებერვალი-მარტი)

მაგალითი: მდინარე ბუუკის აუზის მართვის გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, თურქეთი

სკოპინგის ეტაპები

- ეტაპი 4:
  - სკოპინგის ანგარიშის პირველადი ვერსიის პრეზენტაცია და განხილვა ადგილობრივ დაინტერესებულ მხარეებთან საინფორმაციო შეხვედრაზე;
  - ამას გარდა ჩატარდა მიზნობრივი არაფორმალური შეხვედრები დაინტერესებულ მხარეებთან კონკრეტული კითხვების განხილვის მიზნით
- ეტაპი 5: სკოპინგის ანგარიშის დასრულება და საბოლოო ვერსიის გავრცელება (აპრილი - მაისი 2015).
- SEA-ს ფარგლები – იხილეთ შესაბამისი მასალა

მაგალითი: მდინარე ტემზის აუზის მართვის გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, ინგლისი

- RBMP- ის მხარდამჭერი: დიდი ბრიტანეთის გარემოს სააგენტო
- მისი განახლება RBMP (2009 წლიდან) 2015 – 2021 წლების პერიოდისთვის
- SEA განახორციელა დიდი ბრიტანეთის გარემოს სააგენტომ
- SEA ითვალისწინებს RBMP-ის გარემოს დაცვაზე ორიენტირებულ მიზანს
- ‘SEA აკმაყოფილებს EU SEA დირექტივის მოთხოვნებს, თუმცა ბრმად არ მიყვება მათ

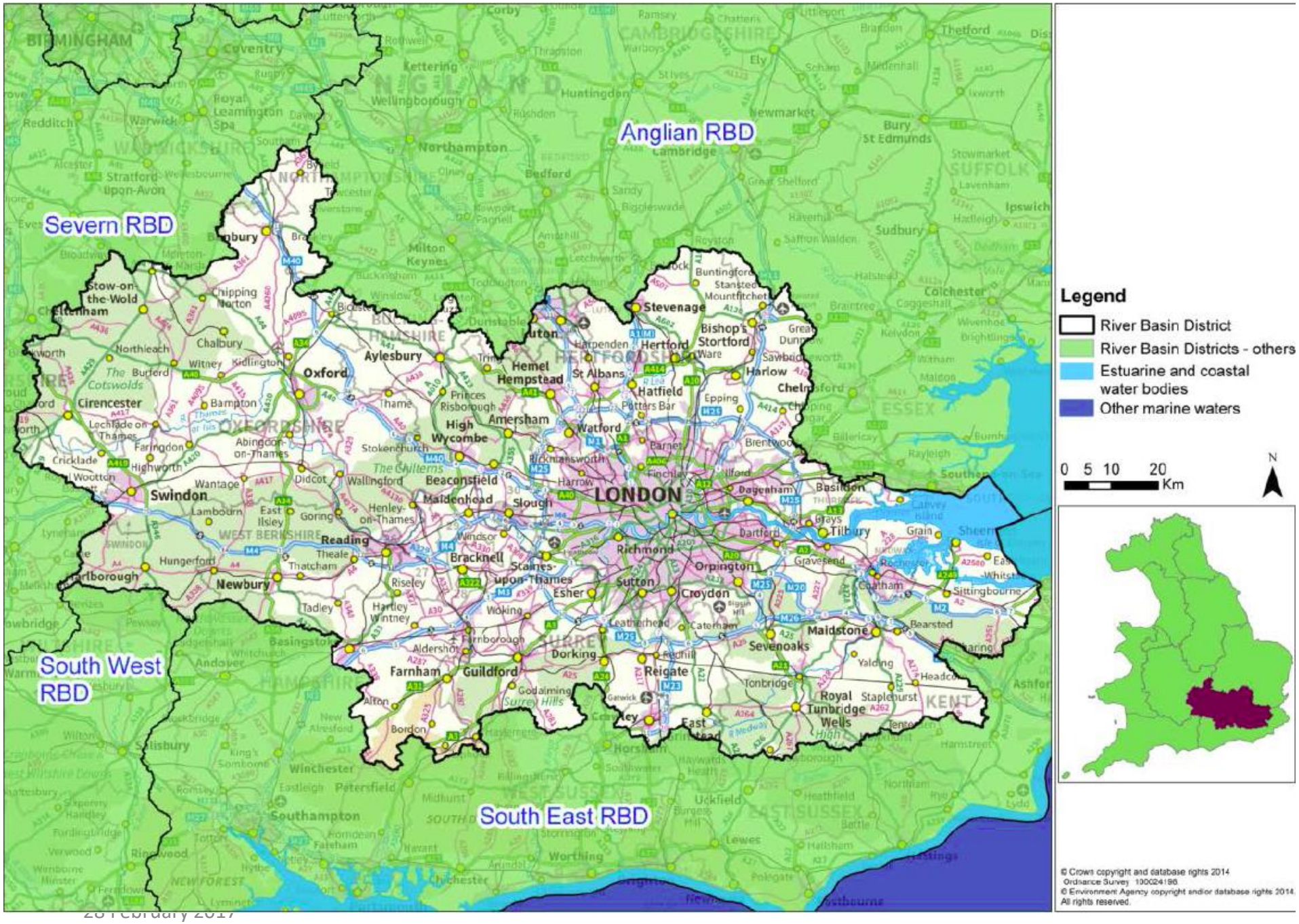
Anglian RBD
Severn RBD
South West RBD
South East RBD
Legend
River Basin District
River Basin Districts - others
Estuarine and coastal water bodies
Other marine waters
0 5 10 20 Km
N
© Crown copyright and database rights 2014 Ordnance Survey 100024198.
© Environment Agency copyright and/or database rights 2014. All rights reserved.

მაგალითი: მდინარე ტემზის აუზის მართვის გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, ინგლისი

- სკოპინგის შედეგები:
  - განისაზღვრა ჰაერის ხარისხი
  - მემკვიდრეობითი მახასიათებლები - დაუცველი სახეობების გათვალისწინება
  - ბიომრავალფეროვნება – შეფასებები არ ითვალისწინებს ადგილობრივი ველური ბუნების ადგილებს, მხოლოდ საერთაშორისო და ეროვნული მნიშვნელობის ადგილებს
  - მსუბუქი დაბინძურება არ არის გათვალისწინებული
  - წყლის ენერგიის გამომუშავება – არ არის გათვალისწინებული RBMP-ში, ამიტომ არ არის განხილული SEA-ში

მაგალითი: მდინარე ტემზის აუზის მართვის გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, ინგლისი

- ძირითადი საკითხები (ეკოლოგიური მომსახურებები)
  - მტკნარი წყლის მიწოდება
  - საკვების უზრუნველყოფა
  - არასამომხმარებლო სარგებლობის წყალი
  - კლიმატის რეგულირება და ადაპტაცია
  - წყლის ბუნებრივი დინება
  - ეროზიის კონტროლი
  - წყლის გაწმენდა
  - კულტურული მემკვიდრეობა
  - გაჯანსაღება და ტურიზმი
  - ლანდშაფტის დახასიათება
  - ბუნების კონსერვაციის ადგილები
  - ჰაბიტატის უზრუნველყოფა

გმადლობთ ყურადღებისთვის!